

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษา กระบวนการพัฒนาเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา ซึ่งวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากระบวนการพัฒนาเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนในด้าน วิธีการสร้างเครือข่าย ด้านโครงสร้างของเครือข่าย ด้านการดำเนินงานของเครือข่าย และด้านปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการพัฒนาเครือข่ายครู ผู้วิจัยขอเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร

1.1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

- 1 สมาชิกเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติจังหวัดสงขลา จำนวนประมาณ 60 คน
- 2 ผู้สนับสนุนเครือข่ายครู ซึ่งเป็นนักวิชาการจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งชาติ 1 คน ศึกษาพิเศษ 1 คน ครูผู้มีบทบาทเกี่ยวข้อง 3 คน เจ้าหน้าที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 1 คน และเจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาชนบท มูลนิธิหมู่บ้าน 1 คน ทั้งสิ้น จำนวน 8 คนจำนวนประชากรทั้งหมด 68 คน

1.2) ตัวอย่างประชากร การวิจัยครั้งนี้เลือกตัวอย่างประชากรดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) คือสมาชิกเครือข่ายครู ซึ่งเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ และมีผลงานปรากฏเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในเครือข่ายและเข้าร่วมในเครือข่ายตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป มาร้อยละ 50 ได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นสมาชิกเครือข่ายครู ทั้งสิ้นจำนวนประมาณ 30 คน
- 2 เลือกผู้สนับสนุนเครือข่ายครูโดยให้ กลุ่มครูในเครือข่ายระบุจากประชากรทั้งหมด เพื่อใช้ในการศึกษา ซึ่งได้จำนวน 8 คน ซึ่งผู้สนับสนุนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติดังนี้
 - ก. เป็นผู้มีความคิดและสนับสนุนเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา
 - ข. เป็นผู้มีส่วนร่วมในการประสานงานกับเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา
 - ค. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง

เนื่อง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ชนิดคือ แบบทดสอบสังคมมิติ (Sociometric Test) แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open Interview Form) และแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation form) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบทดสอบสังคมมิติ เพื่อศึกษาโครงสร้างและความสัมพันธ์ขั้นต้นของเครือข่ายรวม เพื่อจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มหรือเครือข่ายย่อย ค้นหาบุคคลที่เป็นแกนนำของเครือข่ายและค้นหาผู้สนับสนุนเครือข่ายครู ซึ่งจะได้อัตลักษณ์ประชากรที่มีคุณสมบัติเด่นชัด ในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกอย่างแท้จริง

2 แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด จำนวน 2 ฉบับ คือ

2.1) แบบสัมภาษณ์ สมาชิกเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชน ในด้านโครงสร้างเครือข่าย ด้านการดำเนินงานของเครือข่ายครู ด้านปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการพัฒนาเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชน

2.2) แบบสัมภาษณ์ผู้สนับสนุนเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนจังหวัดสงขลา แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชนในวิธีการสร้างเครือข่าย ด้านปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการพัฒนาเครือข่ายครู

3 แบบสังเกต มี 2 ฉบับ คือ

3.1) แบบสังเกตโครงสร้างความสัมพันธ์ของเครือข่ายครู

3.2) แบบสังเกตกิจกรรมของเครือข่ายครูในด้าน การประชุมสัมมนาศึกษาดูงาน

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย

1 ผู้วิจัยศึกษา หนังสือ วารสาร เอกสาร และงานวิจัย เกี่ยวกับเครือข่ายครูเพื่อเด็กเพื่อชุมชน เครือข่ายสังคม และลงพื้นที่สัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานจากผู้มีประสบการณ์ตรง คือครูและผู้สนับสนุนเครือข่าย เพื่อนำข้อมูลมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. นำกรอบแนวคิดในการวิจัยมากำหนดชนิดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามความเหมาะสมของข้อมูลที่จะศึกษาและผู้ให้ข้อมูล

3. นำกรอบแนวคิดในการวิจัย มากำหนดเป็นข้อคำถาม และนำมาสร้างเป็นเครื่องมือคือแบบทดสอบสังคมมิติ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต

4. นำแบบทดสอบสังคมมิติ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุง ซึ่งได้แบบทดสอบสังคมมิติ จำนวน 6 ข้อ แบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ฉบับ และแบบสังเกตจำนวน 2 ฉบับ

5. นำแบบทดสอบสังคมมิติ แบบสัมภาษณ์ และ แบบสังเกต ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่เป็นตัวอย่างประชากร เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของภาษาและเวลาที่ใช้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบทดสอบสังคมมิติ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยการลงในพื้นที่ ผู้วิจัยได้ติดต่อกับคุณมณฑิชา ชนะสิทธิ์ เจ้าหน้าที่มูลนิธิหมู่บ้านได้แนะนำให้รู้จักกับครู และผู้สนับสนุนเครือข่ายคนสำคัญคือ คุณจ่านงค์ แรกพิณี อาจารย์ณรงค์ พลัน สังเกต อาจารย์สุพจน์ แสงจันทร์ อาจารย์มัญญ ศรีสุทธาสินี ในการเก็บข้อมูลจึงเป็นไปด้วยความสะดวกมากขึ้น บางครั้งผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายกับสมาชิกเครือข่าย ตามสถานที่ที่มีการประชุมสัมมนา ทำให้การเก็บข้อมูลทำได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น และเมื่อข้อคำถามใดไม่กระจ่างชัด ก็สามารถตามสัมภาษณ์ได้อีกครั้ง เพราะกลุ่มครูมีการรวมกลุ่มกันบ่อยครั้ง ผู้วิจัยได้รับการนัดหมายจากสมาชิกเครือข่ายให้ไปสังเกตการณ์ และเข้าร่วมสัมมนากับกลุ่มเครือข่ายทั้งที่ สถาบันทักษิณคดีศึกษา สมาคมฟื้นฟูหมู่บ้านชนบทสงขลา และโรงเรียนบ้านควนจง ต.ควนจง อ.นาหม่อม ซึ่งร่วมกับทีมงานการวิจัยจากประเทศเยอรมัน ได้มาทำการวิจัยเครือข่ายในจังหวัดสงขลา และเข้าร่วมสังเกตการณ์ศึกษาคูงานของเครือข่ายครูร่วมกับเครือข่ายระดับประเทศ ที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

2. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคการศึกษาปลายปีการศึกษา 2541

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบสังคมมิติ โดยรวบรวมเป็นคะแนน (Scores) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาผนวกเข้าด้วยกัน แล้วนำเสนอในรูปแบบผังสังคมมิติ (Sociogram)

2. แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตครูในเครือข่าย และผู้สนับสนุนเครือข่าย ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลดิบ โดยนำคำสัมภาษณ์ที่สำคัญมาจัดหมวดหมู่ตามข้อคำถาม และสรุปในสาระที่สำคัญ นำเสนอในรูปแบบการพรรณนา ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง